

חילוק מלאכות ביו"ט

הרב משה ליכטנשטיין

חלק א':

1. **מכות כ"א**. המשנה; **שם כ"א**: "אמר רבא יש חילוק מלאכות...ועייל עצי אשירה". ; **ביצה י"ב**; ; **רש"י ד"ה** משום הבערה.
2. **שבת ע**. "חילוק מלאכות מנין...לא משמע ליה". ; **הריטב"א ד"ה חילוק מלאכות**. ; **ע"ב**: רש"י ד"ה חלב ודם; **קל"ח**. תנר"ד ד"ה **משום מאי**
3. **סנהדרין ס"ג**. ; **תוד"ה על**; **השגות הרמב"ן על ספר המצוות**, שרש ט' ד"ה המין הראשון (ס"ט: בד"ו) "וזה דומה ללאו **דנבילה...שם אחד להם**".
4. **שדרו וחידוש לרע"א**, מערכה ז' ד"ה לזה נראה, אולם יש להעמיד (מסתיים במלים "לפינן משבת דיש חילוק מלאכות").
5. **קדושת אביב** "פשר ההבדל בעניין חילוק מלאכות" (עמ' 26-28).

חלק ב':

6. **מכות כ"א**: ריב"ן (מודפס במקומו של רש"י) ד"ה ואין חילוק מלאכות ביום טוב ;
7. **תמורה ד**: "אמר אביי כל מילתא...אמימרא דרחמנא הוא".
8. **מכות ה**: "עונש שמענו אזהרה מנין...שאינן מזהירין מן הדין". ; **זבחים ק"ו**: "וכי מזהירין...אא"כ הזהיר".
9. **מכות י"ג**: "אל"ר רב מרדכי...הני דקום עשה". ; **זבחים ק"ו**. "בשלמא העלה כתיב...וקרי ביה ולא עוד" (תוד"ה אזהרה); **שבועות י"ח**: תוד"ה לא ; **כריתות י"ט**: "אמר רב נחמן...מלאכת מחשבת אסרה תורה".
10. **רמב"ן ויקרא א:ד** ד"ה ונרצה לו "ואני תמה...רצוי השם הוא"; **שם, ד:ב** "וטעם הקרבנות...אשר נתנה"; **תורת האדם לרמב"ן**, **שער הגמול, ד"ה ועוד מצינו** (עמ' ע"ר מממד' שעוועל) "והלא יסורין שפירשנו...כדי להיתן נקיים לעוה"ב".

ציטוטי מקורות

2. חידושי הריטב"א מסכת שבת דף ע עמוד א

חילוק מלאכות מנא לן. פירוש שיהא חייב על כל מלאכה ומלאכה כשעשאו בהעלם אחד, וא"ת ולמה לי קרא דהא כיון דמלאכות משונות וחלוקות זו מזו הן הוה ליה כאוכל חלב ודם בהעלם אחד שהוא חייב שתים, י"ל דאדרבה כיון דשם מלאכה אחת הם ואיסור כולם משום לא תעשה כל מלאכה, הוה ליה כאוכל חלב וחלב בהעלם אחד שאינו חייב אלא אחת.

2. תוספות ר"ד מסכת שבת דף קלח עמוד א

משום מאי מתרינן בין. פי' כיון דהבערה לחלק יוצאת כאלו כתיב לאו אכל מלאכה ומלאכה דמי והו"ל כמו לאוין דחלב ודם שהן חלוקין זה מזה וצריך להתרות על החלב משום חלב ועל הדם משום דם וכך על כל מלאכה ומלאכה

3. השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שורש ט

וזה דומה ללאו דנבלה ולאו דלא תעשו כל מלאכה ביום טוב שהם הרבה מלאכות משונות המעשה והעניין ולוקין עליו כמו שמפורש בשלישי שלמכות (כא ב) ובפסחים (מז ב) ויום טוב (יב א - ב) וכן החורש בשביעית לדעת הדורש כך לא כל מלאכה שבשדך לוקה עליו כמו שמפורש בתחלת משקין (ג א). והטעם לכל אלו מפני שכל הנכללין בלאו שם אחד להם

4. שדרו וחידוש לרע"א, מערכה ז'

לזה נראה ליישב סוגיא דביצה דהבערה ובישול אינו משנה בדרך אחר ונשוב אל המקום שהתחלנו בו, והוא הספק אם יש ביוה"כ חילוק מלאכות אם לא, הדנה יראה דזהו ודאי למאן דדריש חילוק מלאכות מקרא דעושה מאחת מהנה, ממילא אין חילוק בין שבת ליוה"כ, דאטו הא קרא דוקא בשבת כתיב, (ואין להקשות לפ"ז איך משנינן דאין חילוק מלאכות ליו"ט, הא מ"מ לנקוט חורש תלם א' ביוה"כ ויתחייב משום חורש ומשום זורע, דאף דלפי האמת דמשני הש"ס על פרכא דלחשוב שבועה שלא אחרוש ביום טוב וחול דהאי תנא איסור כולל ל"ל וקשה דא"כ איך חל איסור יום טוב על שביעית וצ"ל דמייירי ביום טוב של ר"ה דהוי איסור ב"א שבת ויו"ט, וכ"כ בספר שאגת ארי', וא"כ ממילא לא מצי למנקט חורש ביוה"כ דלא חייל אשביעית, מ"מ יקשה עדיין להמקשן דפריך משבועה שלא אחרוש אמאי לא פריך בפשוטו לינקט חורש ביוה"כ וחיוב משום חורש ומשום זורע דהוי כולל על שביעית, דמגו דנאסר במלאכת תלוש משום יוה"כ נאסר ג"כ במלאכת מחובר משום יוה"כ, אמנם מעיקרא לק"מ דמה דאנן אמרינן דיש חילוק מלאכות ביוה"כ היינו לענין חיובי חטאת דשוגג דאתיא מקרא אחת מהנה, אבל לענין מלקיות דיוה"כ שוה ליו"ט דליכא חילוק מלאכות).

ואולם יש להעמיד ספיקא דידי למאן דיליף חילוק מלאכות מקרא דלא תבערו איך הדין ביוה"כ ואופן הספק אם מה דאמרינן אין חילוק מלאכות ליו"ט, היינו דלא ילפינן יום טוב משבת דשבת חמיר יותר, א"כ גם יוה"כ לא מצינו למילף משבת דשבת חמיר יותר דבסקילה, או מה דאמרינן אין חילוק מלאכות ליו"ט היינו דלאוין מחטאת לא ילפינן, דקרא דלא תבערו ע"כ אתיא רק לחילוק מלאכות לענין חטאת, דלענין מלקות הא ליכא מלקות בשבת, דקיי"ל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין, וא"כ ע"כ לא תבערו אתיא רק לחילוק מלאכות לחטאת, ומש"ה אין חילוק מלאכות ליו"ט דלאוין מחטאת לא ילפינן, וא"כ י"ל דלענין דיוה"כ ילפינן משבת דיש חילוק מלאכות.

10. רמב"ן ויקרא פרק א פסוק ד

ואני תמה, וכי היכן עונשן אמור, כי הקרבנות בשוגגין הן מרצין, ונוכל לומר שיכפרו על חייבי מיתה בידי שמים שוגגין, ועל חייבי מלקות שוגגין, ועל חייבי מיתות ב"ד שוגגין באותן שאין חייבין עליהם חטאת, כגון מכה אביו ואמו ומקלל, כשם שהחטאת מכפרת בחייבי כריתות שוגגין:

ואולי בעבור שפירש הכתוב בחייבי מיתות ב"ד ובחייבי כריתות עונשן במזיד ובשוגג, ופירש בחייבי מיתה בידי שמים עונשן במזיד למיתה, ובחייבי לאוין למלקות, ולא פירש בהם שום עונש בשוגג, נראה להם לחכמים שכל העונש שבהם פרשו הכתוב, כי למה יפרש עונשן של אלו במזיד ובשוגג, ויפרש עונש האחרים במזיד, ולא יפרש אותו בשוגג ויאמר שיהא מחוייב להביא בהן עולה. ולכך ראו שאין בחייבי מיתה בידי שמים ובחייבי מלקות אלא עונשן המפורש בהן במזיד, אבל בשוגג אין עליהם שום נשיאות חטא, ואין צריכין רצוי כלל. וזהו שאמר "כבר ענשן אמור", שכל העונש שרצה להטיל עליהם כבר אמרו הכתוב, אבל על עשה ועל לא תעשה הניתק לעשה המזידין שלא הזכיר בהם שום עונש ואי אפשר שלא יענש בהם, בזה ירצה בעולה הזו אם יביאנה בנדבת נפשו:

ויתכן לומר, כי בעבור שלא הזכיר בקרבנות הנדבה "לכפר עליו על שגגתו אשר שגג" כאשר בקרבנות החטא, ואמר "ונרצה", היה לרבנותינו במשמעות הזו שיכפר על המזידים שאינם רצויים לפניו, כי השוגג אף על פי שחטא רצוי השם הוא

10. רמב"ן ויקרא פרק ד

וטעם הקרבנות על הנפש השוגגת, מפני שכל העונות יולידו גנאי בנפש והם מום בה, ולא תזכה להקביל פני יוצרה רק בהיותה טהורה מכל חטא, ולולי זה היו טפשי העמים זוכים לבא לפניו, ולכן הנפש השוגגת תקריב קרבן שתזכה לקרבה אל האלהים אשר נתנה.

10. תורת האדם לרמב"ן, שער הגמול, ד"ה ועוד מצינו

והלא יסורין שפירש יסורין שלעונשין הן על מיעוט שעשה כגון שהן באין על שגגת מעשה ועל העלם דבר עבירות כיצד הרי שאכל חלב בשוגג נקרא חוטא שכך קראתו התורה בכל מקום ומהו חטאו שלא נזהר בעצמו ולא היה חרד וירא את דברי המקום ברוך הוא שלא יאכל ולא יעשה דבר עד שיבדוק יפה ויתגלה לו הדבר שהוא מותר וראוי לו לפי מידותיו של הקדוש ברוך הוא ועל דרך הזה הוא טעם חטא השגגה בכל התורה ועוד שכל דבר האסור מלכלך הנפש ומטמא אותה דכתיב "ונטמאתם במ" לפיכך נקרא השוגג חוטא אף על פי כן אין השוגג ראוי להענש בגיהנם ובאר שחת אלא שהוא צריך מירוק מאותו עון וליקדש וליטהר ממנו כדי שיהא ראוי למעלה ההוגנת למעשיו הטובים בעולם הבא לפיכך חס הקדוש ברוך הוא על עמו ועל חסידיו ונתן להם קרבנות להתכפר בהן השגגות וכשארין בית המקדש קיים משלח עליהם יסורין למרק אותן השגגות ולהתכפר ביסורין כדי להיותן נקיים לעולם הבא